

NA POTEH SREČANJ Z DEDIŠČINO V VRTCU / Barbara Bednjički Rošer, vzgojiteljica/ Vrtec Ivana Glinška Maribor

Z aktivnim raziskovanjem in branjem slovenskih pripovedk, ki oživljajo slovstveno folkloro in otrokom približajo dogodke naših prednikov, se v vrtcu seznanjamo z nastankom našega mesta, dežele in s koreninami slovenstva. Dediščina nam ponuja bogato izhodišče, da otroke z večdisciplinarnim pristopom seznanjamo s specifičnimi oblikami in elementi našega življenja in kulture, zaradi katere se imenujemo Slovenci, smo po njej zanimivi in se razlikujemo od drugih. Obenem pa z vključevanjem sestavin naravne in kulturne dediščine prispevamo k njenemu ohranjanju.

Uvod

Slovenska etnologija že več kot stoletje znanstveno najtemeljiteje in najbolj načrtno raziskuje kulturo in način življenja našega naroda, z elementi našega kulturnega izročila pa smo se seznanjali tudi v Vrtcu Ivana Glinška Maribor, kjer se zavedamo, da je za obstoj dediščine bistvenega pomena prav posredovanje iz roda v rod in poustvarjanje, s čimer otroci pridobivajo in razvijajo občutek identitete, spoštovanja kulturne raznovrstnosti in ustvarjalnosti.

»Dediščine ne smemo razumevati le kot oblike preteklosti, ampak predvsem kot oblike sodobnosti z razsežnostjo iz zgodovine«, saj jo poleg t. i. spomenikov predstavljajo vse kulturne sestavine, ki so se ohranile iz določenih zgodovinskih obdobj oz. jih poznamo kot oblike življenjskega sloga preteklosti. Janez Bogataj (1992: 11) pravi tudi, da je kulturna dediščina »vsa človeška ustvarjalnost, ki je nastala mimo delovanja narave ali iz nje.« Pri delu z otroki oz. našem ustvarjalnem odkrivanju so nam oblike dediščine v vrtcu bogatile naš vsakdan, odpirale nove oblike ustvarjalnosti ter nas povezovale z iskanjem naše identitete in celovitega razumevanja življenja v sodobnem svetu.

Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO) je leta 2003 sprejela *Konvencijo o varstvu nesnovne kulturne dediščine*,¹ ki v svojih ciljih poudarja predvsem pomen dediščine na lokalni in nacionalni ravni in velja kot dodatek h *Konvenciji*

o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine² iz leta 1972. V slovenski pravni red je bila Konvencija formalno prenesena leta 2008 z *Zakonom o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1 (Uradni list RS, št. 16/08)*,³ ki kulturno dediščino opredeljuje kot **materialno** – nepremično, premično in živo dediščino, za katero je leta 2011 Slovenski etnografski muzej (Spanžel 2012) prevzel vlogo Koordinatorja varstva žive kulturne dediščine in njegova glavna naloga je skrb za *Register žive kulturne dediščine*,⁴ v katerega vpisuje pojave nesnovne kulturne dediščine: prakse, predstavitve, izraze, znanja, veščine in z njimi povezane premičnine in kulturne prostore, ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prepoznavajo kot svojo kulturno dediščino.

Dediščina našega mesta

Štajerska je regija bogate naravne in kulturne dediščine. Središče Podravja in prestolnica Štajerske ob reki Dravi je Maribor – drugo največje slovensko in univerzitetno mesto ter Evropska prestolnica kulture 2012. Posebnost našega mesta je *najstarejša vinska trta*⁵ na svetu, ki raste v osrednjem delu starega mestnega jedra na Lentu.

² <http://whc.unesco.org/en/conventiontext/> in http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Zakonodaja/Kulturna_dediscina/UNSECO_konvencija_svetovna_dediscina.pdf (dosegljivi, 20. 6. 2017)

³ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/84972> (dosegljiv 20. 6. 2017)

⁴ Trenutno je v *Register nesnovne dediščine* vpisanih 58 enot in 163 nosilcev nesnovne kulturne dediščine. <http://www.nesnovnadediscina.si/sl/register> (dosegljiv 20. 6. 2017)

⁵ Zametna črnina oz. modra kavčina je s starostjo več kot 400 let vpisana v Guinnessovo knjigo rekordov kot najstarejša trta na svetu, ki še vedno rodi žlahtne sadove. Posajena je bila ob koncu srednjega veka, ko so Maribor oblegali Turki. Je tudi edina rastlina, ki ima svojo himno (<http://maribor-pohorje.si/files/himna.mp3> dosegljiva 20. 6. 2017) in lasten muzej v Hiši Stare trte.

Bližina vrtca nam omogoča, da smo jo lahko obiskovali v vseh letnih časih, opazovali rast in spremembe vse leto, se sprehajali ob reki Dravi in na dravskem nabrežju prebrali *Pravljico o Dravi*,⁶ ki govori o poslušnem in dobrem ribiču; povedko o treh slovenskih rekah – *Drava, Sava in Soča*,⁷ ki se pogovarjajo, katera bo prva pritekla do morja; bajko *Vodni mož Gestrin*,⁸ ki prebiva v vodnih vrtincih Drave z vodnimi deklicami in pripovedko *Gadja kraljica*,⁹ v kateri se pogumni snubec odpravi na Mariborski otok po krono kačje kraljice. Izvedli smo pohod na Piramido, ki je iz ostankov gradu, po katerem je Maribor dobil ime – Marchburch. V Mestnem parku, kjer se pogosto igramo in raziskujemo, smo opazovali drevesa in ptice ob Treh ribnikih, ki so bili v preteklosti vodni rezervat, iz katerega se je napajal mestni obrambni jarek ter prebrali legendo Čevljarček,¹⁰ nato pa smo si v predverju nekdanje kinodvorane Partizan ogledali razstavo kositrnih figur – *Svet na dlani* Pokrajinskega muzeja Maribor. Še posebej zanimiva je bila različica modernih figuric o pogumnem čevljarčku, ki je leta 1532 rešil mesto pred Turki. Pravljico smo z obiskom v muzeju ustvarjalno nadgradili, s figuricami pa povsem igrivo spoznavali in usvajali zgodovino našega mesta.

Dediščina šeg in navad

»S šegami in navadami označujemo najrazličnejše praznične oblike

⁶ Pergar, S. (2005). *Pravljica o Dravi*. Murska Sobota: Ajda, IBO Gomboc.

⁷ Brenkova, K. (2005). *Babica pripoveduje: slovenske ljudske pripovedi* (str. 36). Ljubljana: Mladinska knjiga.

⁸ Brinar, J. (2012). *Vodni mož Gestrin*. Maribor: Založba Pivec.

⁹ Hudales, O. (2012). *Gadja kraljica*. Maribor: Založba Pivec.

¹⁰ Brodschneider Kotnik, M. (2009). *Čevljarček*. Maribor: Hiša knjig, Založba KMŠ.

¹ Slovenija jo je ratificirala septembra 2008. <http://www.nesnovnadediscina.si/sl/unesco> in https://www.etno-muzej.si/files/prirocnik_o_nesnovni_kulturni_dediscini.pdf (dosegljiva 20. 6. 2017)

človekovega delovanja, verovanja in vedenja. ... Ker so vzdignjene nad vsakdanjost, dobivajo simboličen pomen. Povezane so s človekovim pogledom na svet, v katerem živi, hkrati pa s sestavinami, ki jih je kot dediščino podedoval od prednikov« (Bogataj 2005: 15). Pustna dediščina je svojevrsten jezik skupnosti in odličen primer stalnega spreminjanja in težnje po ohranjanju. Pestrost slovenskih pustnih mask je najbogatejša na območju Ptuja (Bednjički Rošer 2015), kjer je prava zakladnica etnografskih pustnih likov, ki so nas magično prevzeli in očarali tudi v vrtcu. Izhajali smo iz literarnih zgodb, pesmi in ljudskih pripovedk, ki pust, pustne šeme ubesedujejo in jih je veliko, kar nedvomno potrjuje, da je bil pustni čas del naše kulture in narodne identitete skozi zgodovino.

Z otroki smo v sodelovanju z Muzejem NOB spoznali tradicionalne like - Baba nosi deda, ki je otroke zelo nasmejala; Jüreka in Rabolja, ki sta pomerila moči; ukročenega Medveda, ki je veselo rajal; Vile, ki so prevzele predvsem deklince, in Piceke, ki so bili tako zanimivi, da smo si vsi obraze porisali z barvicami in si izdelali s pisanimi trakovi okrašene stožčaste kape ... Veliko zanimivega smo izvedeli o njihovem izvoru in pomenu v preteklosti. Največje veselje pa so otroci pokazali ob obisku Korantov Poetovio Ptuj. Kurenti ali koranti so najpogostejši in zelo priljubljeni tradicionalni pustni liki Ptujkega in Dravskega polja ter Haloz. Ti mogočni »zimo preganjajoči demoni« (Hieng 2011: 148–157) so z vihtenjem ježevk in glasnim udarjanjem zvoncev prebudili tudi kanček strahu, ki pa je izpuhtel, ko so otroci pernatoga kurenta potipali, si ogledali kapo, na kateri so najprej opazili dolgi nos in jezik. Deklicam so bile všeč rdeče gamaše in mehki ovčji kožuh, fantje pa so občudovali ježevke in glasne kravje zvonce. Koranti Poetovio Ptuj zimo preganjajo že več kot 30 let, prejeli so tudi nagrado FECC-a, ki je največje Evropsko združenje karnevalskih mest (združuje več kot 100 mest in 52 držav), saj so tradicionalni lik kurenta s srcem in profesionalni ponesli v svet in z njim ponosno

predstavljajo kulturno identiteto in dediščino Ptuja. Izvedeli smo, da se kurenti razlikujejo po kapah (pernati, rogati), njihove oprave - kurantije, pa izdelujejo posebni mojstri. Kurentovo skrivnostno življenje, njegovo preteklost in izročilo smo odkrivali tudi z branjem slikanic. Prebrali smo Staro pravljico o kurentu - Mire Mihelič, Kurenta - Liljane Klemenčič, Malega kurenta - Metke Stergar in Maškarada, maškarada ali kaj se je zgodilo na Ptuj - Polonce Kovač. Zgodbe so otroke spodbudile k likovnemu poustvarjanju in izdelovanju mask. Pustno smo si okrasili igralnico, si ogledali dramatizacijo Nerodne Avguštine, cvrli smo pustne miške, predvsem pa v maskah in kostumih peli in divje plesali ob glasbi Romaninih¹¹ Maškar, vriskali in visoko skakali ob Dominikovem¹² Kurentu ter pomagali preganjati zimo in klicati pomlad.

Dediščina znanj o živalskem svetu Čebelarstvo

»Ljudsko znanje o živalskem svetu je del znanja in verovanja o živi naravi, ki se pojavlja na vseh področjih kulture ... Živali že od nekdaj predstavljajo vir hrane ... Ljudska medicina pozna bogato zdravilnost medu, čebela pa je ena najbolj spoštovanih živali na Slovenskem« (Mlakar 2005: 149). Bogataj (1992: 128) piše, da »za vsemi sodobnimi dognanji o čebelarstvu, stojijo stoletja dediščine, ki so jo pomembno sooblikovali naši čebelarji in kranjska čebela«, ki se odlikuje po pridnosti, krotkosti, mirnosti in jo še danes pogosto primerjajo z našim narodnim značajem.

Vzgojiteljice menimo, da je treba o vlogi čebel v naravi in njihovem pomenu ozaveščati že otroke v vrtcu in prav naravoslovje (Bednjički Rošer 2014) je področje, s katerim razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno in spoštljivo vključevanje v obdajajoče okolje. Po udarek je na zgodnjem pridobivanju

¹¹ Romana Kranjčan - Maškare <http://www.mojvideo.com/video-maskare/8719e98f3149b31bab68> (dosegljiv 20. 6. 2017)

¹² Zvezdana Majhen, Dominik Krt - Kurent <http://www.zmajcek.net/content/view/288/108/> (dosegljiv 20. 6. 2017)

izkušenj, v raziskovanju in odkrivanju. Uvod v spoznavanje čebelarstva, pomembnost in koristnost čebel je pripravila vzgojiteljica in čebelarica Danica Krčo. Otrokom je predstavila delo čebelarja v čebelnjaku na Pohorju. Skupaj smo si ogledali njen izobraževalni film in otroci so tako spoznali čebelarjeva opravila in življenje čebel. Predstavila jim je zaščitno opremo čebelarja - čebelarsko kapo ali pajčolan, čebelarski jopič ali kombinezon in rokavice. Otroci so čebelarjevo zaščitno opremo tudi z veseljem preizkusili.

Pri načrtovanju dejavnosti sta nas v oddelku obiskala slovenska avtohtona čebela - kranjska sivka in čebelar, Marko Cesar. Čebele nam dajejo številne dragocene proizvode (cvetni prah, propolis, vosek, matični mleček ...), med njimi je najpomembnejši med, ki so ga zaradi njegove zdravilne koristnosti in učinkovitosti cenili že stari Egipčani, Grki in Rimljani. Čebelar Marko Cesar nas je poučil o vrstah medu, ki ime dobijo po rastlinah, na katerih čebele nabirajo nektar ali mano (cvetlični, gozdni, lipov, kostanjev, smrekov, akacijev ...), osvežil zgodovino čebelarstva in tradicijo čebelarjenja Slovencev v svetovnem merilu ter nam podrobno predstavil tudi čebeljo družino - matico, čebele delavke in trota. Otroci so se najbolj razveselili podarjenega medu in se poučili, da je njegova uporaba vsestranska - lahko je hranilo (je vir energije, okrepi telo po bolezni, ugodno vpliva na celotno presnovo ...), zdravilo (za slabokrvnost, želodčne težave, obolenja dihal ...) in pomirilo (ohranja zdravje in pomirja). Predstavil nam je tudi bivališča čebel - panje. Ogledali smo si film ČZS - Kranjska sivka, pripravili »čebeljo« razstavo, brali pesmi in zgodbe o čebelah, se naučili slovensko ljudsko pesem Čebelica leti, peli pesmi o čebelah ter zapeli in zaplesali na Romanin Žuželci žur.

S spoznavanjem čebelarstva smo razvijali naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do čebel, narave; spoznavali zdrav način življenja; spodbujali različne pristope k spoznavanju čebel in njihovih produktov ter na izvedbeni ravni zagotavljali preplet vseh kurikularnih

področij dejavnosti. Otroci so razvijali zavedanje o prepletenosti odnosov v okolju in odgovornem ravnanju z vsemi živimi bitji.

Lovstvo

»Dediščina sodobnega lovstva sega v drugo polovico 19. stoletja, ko smo dobili prve lovske organizacije, ... pričevanja o naši lovski dediščini pa so urejena v Tehniškem muzeju Slovenije na gradu Bistra pri Vrhniki« (Bogataj 1992: 134).

Pomemben vidik kakovosti predšolske vzgoje je tudi sodelovanje z okoljem, ki dopolnjuje institucionalno in družinsko vzgojo. Tako nas je v sodelovanju z Lovsko zvezo Maribor v oddelku obiskal lovec, Drago Vešner, iz lovske družine Rače s prijazno psičko Boro. Predstavil nam je delo lovcev in njihov odnos do narave, nas opozoril o nedovoljenem odtujevanju živali, mladičev iz njihovega naravnega življenjskega prostora ali zadrževanja v ujetništvu. Veliko smo se naučili o divjadi v naših gozdovih in dodobra spoznali medveda, ki ima močno in čokato telo, kratke in zaokrožene uhlje, drobne oči in kratek rep. Rjavi medved je največji predstavnik zveri v Sloveniji in sodi med izumirajoče in ogrožene živalske vrste. Na svetu danes, poleg njega, živi še sedem vrst medvedov.¹³ Je pomemben element naravne in kulturne dediščine v Sloveniji, a ga zaradi njegovih prostorskih zahtev, narave prehranjevanja in velike mobilnosti, uvrščamo med ranljive vrste, zato Slovenija sodeluje v projektih ohranjanja populacij medveda.

V vrtcu smo izhajali iz literarnih zgodb, pesmi in basni, ki medveda ubesedujejo in jih je v našem prostoru veliko, kar potrjuje nenehno sobivanje človeka in medveda. Iz ljudske zakladnice smo prebrali: Hvaležni medved, Medved in miška, Trije medvedi, Tista od Katre, Gozdna pojedina ... Brane zgodbe so nas tako navdušile, da smo medvede

tudi likovno upodabljali z različnimi tehnikami (slikanje, grafika), naredili plakat o medvedih, si ogledali plesno dramatizacijo Pod medvedovim dežnikom in sinhronizirani risani film Medvedek.

Vlasta Mlakar (2005) piše, da je bilo »življenje v preteklosti zaznamovano s tesno povezanostjo z naravo, iz katere je človek črpal živalsko hrano in druga sredstva, potrebna v vsakdanjem življenju«, zato je obisk lovca v oddelku pripomogel k odgovornejšemu odnosu otrok do živali, lovci pa pomembno prispevajo, ohranjajo in širijo zavest ter skrb za varstvo narave in odgovorno ravnanje z vsemi živimi bitji. G. Drago nas je razveselil tudi z izobraževalnim gradivom, prinesel nam je žepne knjižice Stopinje in sledovi divjadi, plakate naših ptic - kur, ujed, sov ..., zloženske o lovstvu, lovu in lovcih, koledar in družabno igro Črni Peter z risbami slovenskih prostoživečih živali.

Dediščina znanj o rastlinskem svetu Nabiralništvo

»Znanje o rastlinskem svetu je del ljudskega naravoslovnega znanja. Pomeni izkustveno pridobljeno znanje, s prevzemom tega znanja od starejših rodov, v sodobnosti tudi iz drugih virov. Znanje o rastlinskem svetu – etnobotanika ... je povezana z uporabo rastlin za prehrano, za izdelavo kozmetičnih pripravkov ter naravno zdravilstvo – zdravljenje z rastlinami, ljudska medicina. Izkušnje so se širile z ustnim izročilom, ki so ga ohranjale predvsem ženske« (Mlakar 2005: 145-147). Janez Bogataj (1992: 130) pravi, da »nabiralniška dediščina« sodi med najprvotnejše oblike pridobivanja živeža, nekatere oblike nabiralništva (zeliščarstvo, gobe, borovnice, kostanj) pa v današnjem času pridobivajo vse večji pomen in se povezujejo z rekreacijo in aktivnim preživljanjem prostega časa. Nabiranje zdravilnih rastlin v sodobnem času pridobiva veliko veljavo, zato nas je prav to področje dediščine še posebej pritegnilo. Skrb za zdravje in zdrav način življenja otrokom z lastnimi aktivnostmi posredujemo sami že v zgodnjem otroštvu. Zeliščne rastline smo raziskovali z *Malo čarovnico* Polonce Kovač, jih opazovali

na prostem, vonjali in zanje skrbeli v našem zeliščnem vrtu ter jih spoznavali v naravni zeliščni kremi, ki smo si jo za nego kože v mrzlih zimskih dneh izdelali iz cvetov sivke, ognjiča in kamilic. Sivko smo izbrali, ker prijetno diši in deluje pomirjajoče in antiseptično. Ognjič pomirja razdraženo kožo, preprečuje njeno izsušitev in pokanje, naredi jo gladko, elastično in mehko. Cvetovi kamilic pa kožo s svojimi negovalnimi olji pomirijo, očistijo, nahranijo in ji povrnejo sijaj. Izbrana zelišča smo dali v stopljeno kokosovo maščobo, ki vsebuje visok delež lavrinske kisline, zato deluje protimikrobno, antibakterijsko in protivirusno ter dviguje imunsko odpornost telesa. Sestavine smo premešali, dodali še kanček olivnega olja in pustili čez noč, da so cvetovi spustili sokove. Naslednji dan smo maslo ponovno segreli in precedili, otroci pa so si napolnili posodice z zeliščno kremo in jo tudi preizkusili.

Dediščina prehranske kulture – kulinarike

Skrb za zdravje in zdrav način življenja otrokom z lastnimi aktivnostmi posredujemo sami že v zgodnjem otroštvu. Janez Bogataj (1992: 178-203) pravi, »da človek jè, kar jé« in prav skozi načine prehranjevanja lahko spoznavamo navade družin, naselij, naroda ..., saj je »prehranska kultura odličen pokazatelj družbenih razsežnosti, dediščina kulinarčne kulture pa pomembna sooblikovalka naše narodne istovetnosti«. Kulinarika se je skozi čas zelo spreminjala, zato imamo danes pestro paleto dediščine. Prvo kuharsko knjigo¹⁴ v slovenskem jeziku smo dobili že konec 18. stoletja, kruh pa pisni viri na Slovenskem omenjajo že v 13. stoletju. Med »značilne slovenske jedi« prištevamo tudi žgance iz raznih vrst moke, kaše (proseni in ječmenovi), skuto, buče, fižol, kumare in krompir.

V vrtcu smo pričeli s pravljično uro – ŠKRAT BROKOLINO.¹⁵ Zgodba nas je navdihnila, da smo si izdelali

¹³ Ameriški črni medved (baribal), severni beli ali polarni medved, azijski črni medved (ogričar), termitski medved (šobar), orjaški panda (bambusni medved), andski medved (očalar) in malajski ali sončni medved

¹⁴ Vodnik, V. (1799). Kuharske bukve - <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-MKZZ-31GS> (dosegljiva 20. 6. 2017).

¹⁵ Volmert, J. (2004). Škrat Brokolino ali Pametne glave so zdrave. Ljubljana: Kres.

prehransko piramido.¹⁶ Izdelovanje prehranske piramide ob/po zgodbi je spodbuda za socialni, spoznavni in govorni razvoj, saj razvija prepoznavanje in razvrščanje prehranskih izdelkov, prostorske predstave, uri pozornost in spomin, spodbuja jezikovne zmožnosti – artikulacijo, besednjak, komunikacijo ... Prehranske izdelke smo izrezovali iz reklamnih letakov, nato so jih otroci poimenovali in prilepili na ustrezno mesto v prehranski piramidi.

Pester izbor zdravilnih zelišč nam je pripravila tudi Enejeva mama. Zelišča smo opazovali, opisovali, vonjali, tipali in si pripravili čajanko s poskusi.¹⁷ Otroci so spoznali različne vrste čajev (šipkov, bezgov, kamilični, lipov, metin ...), jih okušali z limono, medom, opisovali po barvi, vonjali ... Pripravili smo si tudi maslen (maslo, česen, peteršilj) in skutin (skuta, kislja smetana, čebula, drobnjak) zeliščni namaz. Obiskali smo mestno tržnico, si ogledali ponudbo sezonske zelenjave in izbrali bučo, iz katere smo skuhalo okusno juho. V gozdu pa smo s starši nabrali kostanj in pripravili kostanjev piknik. Zaradi sodobnega, urbanega načina življenja, ki postaja vse bolj odtujen od narave, saj z njo (še posebej v mestih) nimamo več pristnega, neposrednega stika, je spoznavanje dediščine kulinarčne kulture še toliko bolj pomembno. Za otroke so predstave o zdravi prehrani, naravi in gibanju, ki si jih ustvarijo v zgodnjem otroštvu odločilnega pomena, saj vplivajo na njihovo poznejše razumevanje in odnos do njih.

Sodobne šege in navade na Slovenskem – državni praznik kulture

8. februar je slovenski kulturni praznik – Prešernov dan, ki obeležuje spomin na smrt našega največjega pesnika Franceta Prešerna in ga kot praznik slovenske kulture praznujemo že od leta 1945 (Bogataj 2011). V Vrtcu Ivana Glinška Maribor se zavedamo, da je bila prav kultura vir naše narodne

¹⁶ Prehranska piramida je skupek dognanih strokovnjakov o tem, kaj naj bi jedli in v kakšnih količinah. Gre torej za priporočila glede zdravega prehranjevanja, česa naj bi vsak dan zaužili čim več in katera živila le izjemoma.

¹⁷ Topljenje sladkorja, medu; mešanje tekočin

identitete skozi zgodovino, zato jo skušamo približati tudi najmlajšim.

Skozi igro z jezikom in umetnostjo (glasbo, likovnim ustvarjanjem, multimedijo) smo spoznavali dr. Francea Prešerna in njegova dela. Življenje našega poeta smo otrokom predstavili s slikanico Mojiceje Podgoršek (Učila, 2009) – O DEČKU, KI JE PISAL PESMI, ob ilustracijah Matjaža Schmidta. Med njegovimi deli pa izbrali Povodnega moža (Mladinska knjiga, 2012) in prepesnitev starodavne ljudske balade Pesem od lepe Vide (Prešernova družba, 1987) z ilustracijami Jelke Reichman, Turjaško Rozamundo (Prešernova družba, 2004) z ilustracijami Andreje Peklar in Zdravljico (Mladinska knjiga, 2014) z ilustracijami Damijana Stepančiča. Raziskovali smo tudi državne simbole in se naučili, da ima grb Slovenije obliko ščita, v sredini je lik Triglava, pod njim valoviti črti, ki ponazarjata reke in morje, nad njim pa tri zlate zvezde. Zastava Slovenije je belo-modro-rdeča z grbom v levem gornjem delu. Himna Republike Slovenije je sedma kitica Prešernove Zdravljice, ki jo je uglasbil skladatelj Stanko Premrl. Naučili smo se tudi deklamacijo Zvezdane Majhen – PESNIK.

Otroci so skozi dejavnosti razvijali temeljni cilj – razumevanje jezika kot temeljne lastne identitete. Poudarili smo zavedanje obstoja lastnega jezika in kulture, spoznavali temeljna literarna dela in doživljali jezik (status slovenskega jezika kot državnega jezika). Z likovnim poustvarjanjem branih del in portretiranjem Franceta Prešerna smo uživali v likovni umetnosti, med igro pripevali pevcem slovenskega popa¹⁸ in Zdravljici (Grafoton, 1994). Največ veselja in znanja so otroci pokazali ob multimedijijski slikanici – JEZIČNI DOHTAR (Creativ plus, 2002), ko smo reševali kviz o Francetu Prešernu in zbrali 100 zlatih fig, za konec pa se posladkali še s suhimi.

Dediščina slovenskega prostora

Kulturna dediščina slovenskega kulturnega in etničnega prostora je nedvomno zelo obsežna in bogata. Ljudje še

vedno iz roda v rod prenašamo vede in znanje, ki predstavlja izziv tudi sodobnemu Slovencu, ki vse prepogosto kopira tuje znanje. V vrtcu si prizadevamo, da bi postala kultura del našega vsakdanjega življenja, predvsem pa spodbujamo razvoj osebne kulture posameznikov s spoznavanjem ožjega in širšega družbenega in kulturnega okolja ter spoznavanje medkulturnih razlik. Vzgojiteljice v vrtcu spodbujamo spoznavanje in raziskovanje naše kulturne dediščine že pri najmlajših, da se bo tudi v sodobnem času s hitrim načinom življenja ohranjala in si utirala nove poti samobitnosti.

Literatura

- Bahovec, E. D. idr. (2010). *Kurikulum za vrtec*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Bednjički Rošar, B. (2015). *Odkrivamo preteklost*. Šolski razgledi, letnik LXVI (št. 6), str. 11.
- Bednjički Rošar, B. (2014). *Obogatitvena dejavnost – naravoslovni dnevi*. Educa, letnik XXIII (št. 1/2), str. 10–17.
- Bogataj, J. (2011). *Slovenija praznuje: sodobne šege in navade na Slovenskem*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Bogataj, J. (2005). *Šege in navade*. V: Prešeren, D., Gorenc, N. *Nesnovna kulturna dediščina*. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, str. 15–27.
- Bogataj, J. (1992). *Sto srečanj z dediščino na Slovenskem*. Ljubljana: Prešernova družba.
- Hieng, P. (2011). *Ta norčavi pustni čas*. Brezovica pri Ljubljani: Harlekin No. 1.
- Mlakar, V. (2005). *Znanje o rastlinskem svetu. Znanje o živalskem svetu*. V: Prešeren, D., Gorenc, N. *Nesnovna kulturna dediščina*. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, str. 145–151.
- Rajovič, R. (2016). *Kako z igro spodbujati miselni razvoj otroka*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Spanžel, Š. (2012). *Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine*. V: Jerin, A., Pukl, A., Židov, N. *Priročnik o nesnovni kulturni dediščini*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej, str. 9–14.